

Gustaf Wetter, Södermanlands spelmansförbunds ordförande, tittar här på ett gulnat nothäfte från 1841, ett av de värdefullaste dokumenten i förbundets arkiv.

489 nya originaluppteckningar till spelmansförbundets arkiv

DIVERSE DANS MUSIK.

De orden präntade kantor Appelquist i Vadsbro sirligt på ett nothäfte år 1841 och det nu gulnade häftet är en av dyrgriparna i den samling uppteckningar, som Södermanlands spelmansförbund har arkiverade i källarvåningen i Katrineholms nämndhus. Den förnämliga samlingen sörmländsk spelmansmusik har i dagarna utökats med ytterligare 489 originaluppteckningar av förbundets ordförande, folkskollärare Gustaf Wetter.

Södermanlands spelmansförbund är det äldsta i landet och man borde naturligtvis inte förvånas över att dess arkiv är rikt på intressant och värdefullt material. Men samlingen av böcker och dokument, som samsas om utrymmet i arkivet, är verkligen imponerande. De gamla böckerna vittnar om en pietetsfull vård och uppriktigt forskningsintresse för folkmusiken. Men det finns inte så många spelmän som har tid eller möjlighet att syssla med denna speciella sida av

spelmansmusiken. Förutom de gamla uppteckningarna från 1800-talet finns det en representativ samling låtar, marscher och dansmusik upptecknad 1935 av Olof Andersson och nu denna av Gustaf Wetter. Sammanlagt når dessa båda samlingar ett antal på ungefär 1500 uppteckningar. Och det är ett material som får utnyttjas av varje intresserad forskare.

Herr Wetter har arbetat med sina uppteckningar sedan 1930 och har under den tiden träffat många av de verkliga storspelmännen i Sörmland. Genom herr Wetters förmedling har flera av de oftast spelade låtarna kommit andra spelmansförbund till del. Som ett exempel kan nämnas Österåkers brudmarsch.

— Det intressanta med dessa originaluppteckningar är att de egentligen är variationer på den ursprungliga melodin, påpekar herr Wetter. Varje spelman ger naturligtvis sin egen tolkning av en gammal melodi och i den muntliga traditionens långa utveckling förändras därför den ursprungliga melodin. Hur mycket, det kan man ju inte veta, säger herr Wetter. Men trots detta är väl melodin skyddad tack vare

spelmännens känsla och trohet mot folkmusiken.

En stor del av den sörmländska spelmansmusiken är tydligt påverkad av högreståndsmusiken. Ibland kan man spåra de stora kompositörerna i en melodi. Det förhållandet beror givetvis på närheten till de många herrgårdarna och slotten i landskapet.

I det lilla häftet från 1841 finns några av de först upptecknade valserna i Sverige. De liknar till en del menuetter eller polskor och som nästan alla folkmelodier är de periodiskt uppbyggda. Det vanligaste är perioder på 8 toner, vilka med endast små avvikelser upprepas hela melodin igenom. Den formen gör ju också att det är lättare att bevara dem i den muntliga traditionens form.

I år har arkivet utökats förutom av Gustaf Wetters uppteckningar också av större delen av framlidne direktör Oscar Mårds notsamling.

Men det finns mer än värdefulla notsamlingar i spelmansförbundets arkiv. Förbundets omfattande korrespondens från åren 1925 till 1956 förvaras i prydliga pärmar. Det ligger mycket arbete bakom detta och det har utförts av herr Alvar Rosén i Katrineholm.